

ماجرا فقط این نبود

شش جستار درباره‌ی زندگی دو کسار ادبیات و هنر

زیلی اسمیت | ترجمه‌ی معین فرخی / احسان لطفی

اسمیت، زیدی، ۱۹۷۵. م. Smith, Zadie
ماجرای فقط این نبوده: شش جستار دریابری زندگی در کنار هنر و ادبیات/ نویسنده زیدی اسمیت؛
مترجمان معین فرخی، احسان لطفی.

تهران: نشر اطراف، ۱۳۹۸

۱۳۶ ص ۹۷۸-۶۲۳۰۶۱۹۲-۳-۱

فنی

عنوان اصلی: *Feel Free: Essays, 2018*

شش جستار دریابری زندگی در کنار هنر و ادبیات

ادبیات انگلیسی -- تاریخ و نقد.

English literature -- History and criticism

فرخی، معین، ۱۳۶۸. مترجم

لطفی، احسان، ۱۳۶۰. مترجم

PR۶۰.۶۹

۸۲۴/۹۱۴۲۳

۵۷۴۵۲۴۲

سرشناسه:

عنوان و نام پدیدآور:

مشخصات نشر:

مشخصات ظاهری:

شابک:

وضعیت فهرست نویسی:

یادداشت:

عنوان دیگر:

موضوع:

موضوع:

شناسه افزوده:

شناسه افزوده:

رده بندی کنگره:

رده بندی دیویی:

شماره کتابشناسی ملی:

ماجرای فقط این نبود

شش جستار درباره‌ی زندگی در کنار ادبیات و هنر

زیدی اسمیت | ترجمه‌ی معین فرخی / احسان لطفی

اطراف

دیر مجموعه‌ی جستارروایی: معین فرخی

ویرایش: امین صیرپور

طراح جلد: حمید قدسی

چاپ: کاج

صحافی: نمونه

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۱۹۴-۳۰۳

چاپ دوم: ۱۴۰۲، ۱۰۰۰ نسخه

همه‌ی حقوق چاپ و نشر این اثر برای «نشر اطراف» محفوظ است. هر گونه تکثیر، انتشار و بازنویسی این اثر (چاپی، صوتی، تصویری، الکترونیکی) بدون اجازه‌ی کتبی ناشر ممنوع است. نقل پرش‌هایی از متن کتاب با ذکر منبع آزاد است.

تهران، خیابان میرداماد، خیابان مصدق جنوبی، کوچه‌ی تابان، پلاک ۱۱، واحد ۱

تلفن: ۲۲۹۰۲۹۷۵

Atraf.ir

فهرست

- سخن مترجم ۱۵ تصویری از یک نویسنده: هیچ چیز بدیهی نیست
- خوشی ۲۳ آیا خوشی لذت بخش است؟
- آن احساس چموش ۳۵ چطور رمان می نویسم
- بازخوانی بارت و نابوکوف ۵۱ خانه‌ی رمان از آن کیست، نویسنده یا خواننده؟
- ده یادداشت درباره‌ی آخر هفته‌ی اسکار ۷۳ بعدش کجامی روند؟
- حمام ۸۹ خانواده، واقعه‌ای خوشونت بار
- مرد مرده می‌خندد ۱۰۳ استندآپ کمدی یا هنر رجزخوانی برای مرگ؟

پیش‌گفتار

جستار ژانر ناول بگوشی است. وقتی دنبال تعریفش می‌گردی بیشتر به جمله‌هایی برمی‌خوری که به جای آن که بگویند جستار چیست، از آن می‌گویند که جستار نیست. وقتی می‌خواهند دسته‌بندی‌اش کنند از چهار تا شانزده نوع مختلف جستار را نام می‌برند که همگی مرزهای نیمه‌تراوا دارند و به آسانی درون هم نشت می‌کنند. عواملی از این دست کنار آمدن با جستار را در فضای خط‌کشی‌شده‌ی نظریه‌ی تاحدودی سخت می‌کند. به هر حال می‌دانیم که جستار متنی نسبتاً کوتاه است، خلاف مقاله‌ی رسمی لحنی عصافورت داده و خشک ندارد و نمی‌خواهد به جهانیان یک گزاره‌ی قطعی را ثابت کند. دعوت‌نامه‌ای است برای خواننده که صمیمی و رها مسیر پرسشگری نویسنده درباره‌ی موضوع را به شیوه‌ی خاص خودش پی بگیرد، در چشم‌انداز شخصی او بساطش را پهن کند، از پرسش‌های او بپرسد و گاه حتی به شک‌های او شک کند. جستار ژانر قرن بیست و یکمی نیست اما جستارهای امروزی دنیای تازه‌ی خودشان را یافته‌اند، در فرم‌های خلاق

و بدیعی ارائه می‌شوند و گاه تجربه‌ی شیرین خواندن رمان‌های پرشور را برای خواننده زنده می‌کنند.

از میان انواع متعدد جستار، جستار روایی را نزدیک‌ترین ژانر به داستان کوتاه می‌دانند. جستار روایی متنی غیرداستانی است که سبکی دلنشین، ساختاری ظاهراً و لنگار، لحنی شبیه زبان شفاهی، و گاهی چاشنی طنز ظریفی دارد و با استفاده از داستان یا ساختار داستانی، روایت نویسنده را از مبحثی که کمتر به آن پرداخته شده، یا با رویکرد و زبان جدیدی عرضه شده، ارائه می‌دهد. به عبارتی، نویسنده‌ی جستار روایی با استفاده از اکسیر هنر، فرم لذت‌بخشی می‌آفریند و مضمون مقاله را به گونه‌ای نو و با هدفی متفاوت ارائه می‌دهد.

جستار یا essay مانند مقاله یا article متنی غیرداستانی است اما به جای آن که مثل مقاله اطلاعاتی درباره‌ی یک موضوع خاص به خواننده منتقل کند، دیدگاه شخصی نویسنده را درباره‌ی یک یا چند موضوع و با لحنی که اعتماد مخاطب را برانگیزد برایش توضیح می‌دهد. جستارنویس بر اساس تجربه‌ی زیسته‌ی خود، نگاه ویژه‌ای به مفهوم یا رخداد مورد نظرش پیدا کرده، به یک روایت فردی رسیده و با نوشته‌ای صمیمی و صادقانه می‌خواهد موضع و تحلیل خودش را شرح بدهد. به همین دلیل خواندن جستار ما را با طرز فکر، منش یا به اصطلاح صدای نویسنده آشنا می‌کند. بی‌تردید مقاله‌نویس‌ها هم دیدگاهی شخصی درباره‌ی موضوع مقاله‌شان دارند و گاهی آن را با خوانندگان در میان می‌گذارند اما نتیجه‌گیری نوشته‌شان را با استناد به دلایل و شواهد موجود در مقاله سروسامان می‌دهند نه مبتنی بر تجربه، برداشت و روایت شخصی خودشان.

تعبیر شیرین و تأمل‌برانگیز دیگری هم جستار را ترکیبی از اول شخص مفرد و سوم شخص جمع معرفی می‌کند که تجربه‌ی نویسنده

را در مسیر جست و جو و آزمودن پست و بلند مفاهیم مختلف و ابعاد گوناگون رخدادها به ثبت رسانده و با خوانندگان به اشتراک می گذارد. همین معنای جست و جوگری است که معادل جستار را برای واژه‌ی essay انتخابی دقیق و قابل دفاع می کند. از این منظر، جستار متنی است که خواننده را به شرکت در تکاپوی نویسنده در درک و تحلیل رخدادهای واقعی و مفاهیم مختلف می خواند و او را تشویق به یافتن راهی نو برای خواندن متن هایی می کند که سبک های کاملاً متفاوتی دارند.

منطق گفت و گویی، جستار را بستر مناسبی برای حضور صداهای دیگر در ساحت تلاش نویسنده برای فهم معنا می داند؛ صداهایی که می توانند موضع نویسنده را به چالش کشیده و متنی چند صدا خلق کنند. جستار نویسی که هشیارانه در گرانیگاه جریان های اجتماعی، فرهنگی، سیاسی، اقتصادی و... رمان خود ایستاده، می تواند با اجتناب از قضاوت نهایی و تک گویی تمامیت خواهانه و پرهیز از سازآرایی صداهای گوناگون به نفع دیدگاه خود، شرکت مؤثر صداهای دیگر را در گفت و گوی متن تضمین کند. به خاطر اهمیت ژانر یا گونه‌ی جستار بسیاری از نویسندگان معاصر مانند شاه رخ مسکوب، کامران فانی، بابک احمدی و صاحب نظران دیگر در نوشته هایشان جستار را تعریف کرده اند و تفاوت های جستار و مقاله را شرح داده اند. با مطالعه‌ی نمونه های مختلف جستار و خصوصاً جستار روایی درک دقیق تری از تعریف جستار روایی خواهیم داشت. خواندن بهترین نمونه های هر ژانر نوشتاری هم می تواند آشنایی ما را با آن ها به تجربه ای پربار و خوشایند مبدل کند. به همین دلیل در مجموعه‌ی جستار روایی آثار نویسندگان شاخص این ژانر را که پیشینه‌ی فرهنگی متفاوتی دارند، به علاقه مندان ارائه می دهیم و در هر کتاب می کوشیم مخاطب را با سبک نوشتاری و صدای منحصر به فرد

یک جستارنویس برجسته آشنا و به کشف و بسط روش جدیدی برای ارتباط با متن دعوت کنیم.

درباره‌ی کتاب

در کتاب ماجرا فقط این نبود سراغ زیدی اسمیت رفتیم که در کارنامه‌ی هنری‌اش رمان‌ها، جستارها و داستان کوتاه‌های درخشانی به چشم می‌خورد. او که متولد انگلستان است از سال ۲۰۱۰ تاکنون در دانشگاه نیویورک نگارش خلاق تدریس می‌کند. متن‌های کتاب حاضر را از دو مجموعه جستار موفق زیدی اسمیت برگزیدیم که در سال‌های ۲۰۰۹ و ۲۰۱۸ منتشر شده‌اند. اسمیت به داشتن دقتی منحصر به فرد درباره‌ی مسائل شخصی و فرهنگی و مواضع به دور از تعصبش نسبت به نژاد، مذهب و هویت فرهنگی شهرت دارد که فارغ از موضوع جستارهایش، متن‌های او را فهمیدنی و دلنشین می‌کند. در بررسی رخدادهای معاصر فرهنگی، اجتماعی و سیاسی همیشه رد پای پرننگی از تجربه‌ی شخصی‌اش به چشم می‌خورد. صمیمیت، صراحت و آتیزینی او، در کنار زبان ادبی پرداخته شده‌اش، جستارهای او را در اوج ژورنالیسم و جستارنویسی ادبی نشانده. زیدی اسمیت با زیردستی تمام سبکی در جستارنویسی ادبی خلق کرده که همزمان خوشایند و خردمندانه است. به گفته‌ی منتقدان، جستارهای او در زمره‌ی متون ادبی پروپیمان، هوشمندانه و خوش‌نمکی هستند که هم برای نویسنده‌ها و هم برای خواننده‌ها موهبتی کم‌نظیر به شمار می‌آیند. آنچه اسمیت را از بسیاری از نویسندگان موفق متمایز می‌کند، بی‌پروایی و شجاعتش برای تغییر موضع و تغییر نظر است و در بسیاری از نوشته‌هایش روایتی از تجربه‌های شخصی‌اش را با مخاطب در میان می‌گذارد تا به خودش و دیگران یادآوری کند که هیچ وقت برای تغییر عقیده دیر نیست.

ترجمه‌ی جستار روایی توانایی خاصی می‌طلبد که فراتر از مهارت فهم و انتقال متن انگلیسی است. زبان مترجم این جستارها باید به خلق و خوی گفتمانی نویسنده نزدیک باشد یا به آن نزدیک شود تا بتواند مباحث جدی و حال‌وهوای نوشته‌های نویسنده را به لحن شخصی سرخوشانه و گاه مطایبه‌آمیز جستار روایی گره بزند و سهم خواننده را در حفظ خواندن متن افزایش دهد. احسان لطفی و معین فرخی پیش‌تر کتاب‌هایی از مجموعه‌ی جستار روایی را به شیوایی ترجمه کرده‌اند و این بار حاصل همکاری لذت‌بخش‌شان را در اختیار مخاطبان قرار داده‌اند. به نظر می‌آید گفت‌وگوی مداوم بر سر متون ترجمه‌شده برای این کتاب، خطر دودستی ترجمه را کاملاً رفع کرده است. مترجم‌های این کتاب با رعایت احانت در ترجمه، به دقت و ظرافت تمام توانسته‌اند روح جستارهای اسمیت را به مخاطب منتقل کنند.

نشر اطراف با هدف معرفی زانرهای نگارشی مختلفی که از لحاظ ساختار یا مضمون راهی به روایت دارند، مجموعه‌های گوناگونی را طراحی و تهیه کرده که مجموعه‌ی جستار روایی یکی از آن‌هاست ❖